

Dorobek Konferencji w sprawie przyszłości Europy i dalsza debata o reformie UE (po 9 maja 2022)

Conference on the Future of Europe performance and the ongoing debate on EU reform (after 9 May 2022)

23 kwietnia 2024 / 23 April 2024

Spis treści / Table of contents

- I. **Ważniejsze dokumenty i wydarzenia związane z Konferencją w sprawie przyszłości Europy (KoPE) i debatą o reformie UE – po 9 maja 2022** / Important documents and events relating to the Conference on the Future of Europe (CoFE) and to the debate on EU reform – after 9 May 2022
- II. **Wybrane opracowania i strony internetowe – po 9 maja 2022** / Selected papers and websites – after 9 May 2022

I. Ważniejsze dokumenty i wydarzenia związane z Konferencją w sprawie przyszłości Europy (KoPE) i debatą o reformie UE – po 9 maja 2022

Important documents and events relating to the Conference on the Future of Europe (CoFE) and to the debate on EU reform – after 9 May 2022

DOKUMENTY / DOCUMENTS

- [Komunikat Komisji w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie oraz przeglądów polityki](#) (COM(2024) 146), 20.03.2024
- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie propozycji Parlamentu Europejskiego dotyczących zmiany Traktatów \(2022/2051\(INL\)\)](#), 22.11.2023, pkt E / [European Parliament resolution of 22 November 2023 on proposals of the European Parliament for the amendment of the Treaties \(2022/2051\(INL\)\)](#), 22.11.2023, p. E
 - [Sprawozdanie w sprawie wniosków Parlamentu Europejskiego dotyczących zmiany traktatów \(2022/2051\(INL\)\)](#), AFCO, 07.11.2023, pkt E, s. 112-113 / [Report on proposals of the European Parliament for the amendment of the Treaties \(2022/2051\(INL\)\)](#), AFCO, 07.11.2023, p. E, p. 111-112
- [Deklaracja z Grenady](#) (przyjęta na nieformalnym spotkaniu Rady Europejskiej), 06.10.2023 / [The Granada declaration](#) (adopted by informal European Council meeting), 06.10.2023
- [Komunikat Komisji: W kierunku Europy bardziej odpornej, konkurencyjnej i zrównoważonej](#) (COM(2023) 558), 27.09.2023 (wkład Komisji w debatę przywódców w Grenadzie)
- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 września 2023 r. w sprawie parlamentaryzmu, obywatelstwa europejskiego i demokracji \(2023/2017\(INI\)\)](#), 14.09.2023, pkt 20-33 / [European Parliament resolution of 14 September 2023 on](#)

- [Parliamentarism, European citizenship and democracy \(2023/2017\(INI\)\)](#), 14.09.2023, p. 20-33
- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie wdrażania klauzul pomostowych w traktatach UE \(2022/2142\(INI\)\)](#), 11.07.2023, lit. L / [European Parliament resolution of 11 July 2023 on the implementation of the passerelle clauses in the EU Treaties \(2022/2142\(INI\)\)](#), 11.07.2023, let. L
 - [18-miesięczny program Rady, 1 lipca 2023 – 31 grudnia 2024 \(prezydencje: hiszpańska, belgijska, węgierska\), 10597/23](#), 20.06.2023, s. 2 / [18-month Programme of the Council, 1 July 2023 - 31 December 2024 \(Spanish, Belgian and Hungarian Presidencies\), 10597/23](#), 20.06.2023, p. 2
 - [Dokumenty Komisji Spraw Konstytucyjnych \(AFCO\) dot. projektów rezolucji PE ws. składu Parlamentu Europejskiego i ws. wdrażania klauzul pomostowych w traktatach UE](#), 24-25.05.2023 / [AFCO documents concerning draft EP resolutions: on the composition of the EP and on the implementation of 'passerelle' clauses in the EU Treaties](#), 24-25.05.2023
 - [Joint declaration on EU legislative priorities for 2023 and 2024 - Working document](#), 15.12.2022 (tylko EN) / [Wspólna deklaracja ws. priorytetów legislacyjnych UE na 2023 i 2024 – document roboczy](#), 15.12.2022
 - [Oрędzie o stanie Unii 2022](#), 14.09.2022, s.19 / [State of the Union address 2022](#), 14.09.2022, p.19
 - [List intencyjny przewodniczącej Ursuli von der Leyen](#), 14 września 2022 / [Ursula von der Leyen letter of intent](#), 14.09.2022
 - [AFCO public hearing - The results of the CoFE](#), agenda, 01.09.2022 / [Komisja AFCO - publiczne wysłuchanie ws. rezultatów KoPE](#), program, 01.09.2022
 - [AFCO documents related to the CoFE](#)
 - [Przyszłość Europy: Przywódcy lokalni i regionalni popierają apel o zwołanie konwentu w celu dokonania przeglądu traktatów UE](#), 01.07.2022, komunikat prasowy KoR / [Future of Europe: Local and regional leaders support the call for a Convention to revise EU Treaties](#), 01.07.22, the CoR press release
 - [Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Wyniki Konferencji w sprawie przyszłości Europy i działania następcze \(RESOL-VII/23\)](#), 29-30.06.2022 / [Resolution on the outcome and follow-up of the Conference on the Future of Europe](#), 29-30.06.2022
 - [Prezentacja wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy](#), Nota informacyjna Sekretarza Generalnego KoR, 29-30.06.2022 / [Presentation of the results of the Conference on the Future of Europe](#). Background note submitted by the CoR Secretary-General, 29-30.06.2022
 - Zaktualizowana nota Sekretariatu Generalnego wraz z addendum wg stanu na 30.11.2022 ([dokumenty 10033/1/22 REV 1 \[pl\]](#) i [10033/22 ADD 1 REV 1 \[en\]](#)).
 - [Konkluzje Rady Europejskiej](#), pkt VI, 23.06.2022 / [European Council conclusions](#), p.VI, 23.06.2022
 - [Komunikat Komisji: Konferencja w sprawie przyszłości Europy - Od wizji do konkretnych działań](#) (COM(2022) 404), 17.06.2022 / [Communication from the Commission: Conference on the Future of Europe - Putting Vision into Concrete Action](#) (COM(2022) 404), 17.06.2022
 - [Annex to COM\(2022\) 404](#)

- [Komisja przedstawia pierwszą analizę wniosków z KoPE](#), komunikat prasowy, 17.06.2022 / [Press release](#), 17.06.2022
- [The Conference on the future of Europe is a unique democratic exercise and must be thoroughly followed up](#), komunikat prasowy EKES, 16.06.2022 / [Press release](#), EESC, 16.06.2022
- [Konferencja w sprawie przyszłości Europy. Propozycje i związane z nimi konkretne środki przedstawione w sprawozdaniu z wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy. Wstępna ocena techniczna](#), 10033/22, nota Sekretariatu Generalnego Rady, 10.06.2022
[Uaktualniona wstępna ocena techniczna](#), 10033/1/22, REV 1, nota Sekretariatu Generalnego Rady, 30.11.2022
- [Conference on the Future of Europe. Proposals and related specific measures contained in the report on the final outcome of the Conference on the Future of Europe: Preliminary technical assessment](#), 10033/22, ADD 1 en, addendum do noty Sekretariatu Generalnego Rady, 10.06.2022
[Updated preliminary technical assessment](#), 10033/22, ADD 1 REV 1 en, addendum do noty Sekretariatu Generalnego Rady, 30.11.2022
- [Apel o zwołanie konwentu w celu zmiany traktatów - rezolucja Parlamentu Europejskiego z dn. 9 czerwca 2022 \(2022/2705\(RSP\)\)](#), 09.06.2022 / [The call for a Convention for the revision of the Treaties - the EP resolution of 9 June 2022 \(2022/2705\(RSP\)\)](#), 09.06.2022
- [Rezolucja Parlamentu Europejskiego ws. działań następczych w związku z konkluzjami Konferencji ws. przyszłości Europy – rezolucja PE z dn. 4 maja 2022 \(2022/2648\(RSP\)\)](#), 04.05.2022 / [European Parliament resolution of 4 May 2022 on the follow-up to the conclusions of the Conference on the Future of Europe \(2022/2648\(RSP\)\)](#), 04.05.2022
- [Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego ws. wyboru posłów do PE w powszechnych wyborach bezpośrednich – rezolucja PE z 3 maja 2022 \(2020/2220\(INL\) – 2022/0902\(APP\)\)](#), 03.05.2022 / [Legislative resolution of the EP on the election of the EP members by direct universal suffrage – resolution of 3 May 2022\(2020/2220\(INL\) – 2022/0902\(APP\)\)](#), 03.05.2022

DOKUMENTY/STANOWISKA PARLAMENTÓW NARODOWYCH / DOCUMENTS/POSITIONS OF NATIONAL PARLIAMENTS

- [Comment donner suite à la Conférence sur l’avenir de l’Europe?](#), raport informacyjny w sprawie działań następczych po KoPE przyjęty przez Komisję ds. Europejskich francuskiego Senatu, 12.07.2023 / [What next after the Conference on the Future of Europe?](#) English summary of the information report of the European Affairs Committee of the French Senate, 12.07.2023
- [Rapport d'information déposé par la commission des affaires européennes sur les suites de la conférence sur l’avenir de l’Europe](#), l’Assemblée Nationale, 14.06.2023 / Raport informacyjny przedłożony przez Komisję ds. Europejskich w sprawie działań następczych po KoPE, francuskie Zgromadzenie Narodowe, 14.06.2023
- [Opinia Komisji Spraw Zagranicznych i UE Senatu RP nt. Sprawozdania z wyników KoPE](#), 29.03.2023 / [Opinion of the Foreign and EU Affairs Committee of the Senate of the Republic of Poland on the Report on the Final Outcome of the CoFE](#), 29.03.2023
- [Finnish Eduskunta Grand Committee’s statement](#), Helsinki, 15.02.2023

- [38 Raport półroczny COSAC](#), 13-15.11.2022, s. 7-22 / [38th Bi-annual Report of COSAC](#), 13-15.11.2022
- Dokumenty parlamentów narodowych dotyczące komunikatu Komisji ws. KoPE (COM(2022) 404) – [formularz wyszukiwania w IPEX](#) - *brak możliwości podłączenia wyników* / National parliaments' documents concerning communication from the Commission on the CoFE (COM(2022) 404) – [search form in IPEX](#) - *no possibility to link the search result*

DOKUMENTY/STANOWISKA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH / DOCUMENTS/POSITIONS OF MEMBER STATES

- 06.10.2023, [Resilient EU 2030. A future-oriented approach to reinforce the EU's Open Strategic Autonomy and Global Leadership](#), non-paper by the Spanish Presidency for the meeting in Granada / Odporna UE 2030. Zwrócone ku przyszłości podejście w celu wzmocnienia otwartej strategicznej autonomii i globalnego przywództwa UE, nieoficjalny dokument prezydencji hiszpańskiej przygotowany na spotkanie w Granadzie
- 18.09.2023, [Sailing on High Seas: Reforming and Enlarging the EU for the 21st Century](#), Report of the Franco-German working group of 12 experts on EU institutional reform, convened by the French and German governments, Paris-Berlin / Wyptywając na pełne morze: reforma i rozszerzenie UE na miarę XXI wieku, Raport francusko-niemieckiej grupy roboczej 12 ekspertów ds. reformy instytucjonalnej UE, powołanej przez rządy Francji i Niemiec, Paryż-Berlin
- 19.07.2023, [Joint non-paper on Open Strategic Autonomy of the EU](#) signed by Belgium, Finland, Portugal, Slovakia and the Netherlands
- 12.06.2023, [It's time for more majority decision-making in EU foreign policy](#), A. Baerbock (DE), H. Lahbib (BE), J. Asselborn (LU), W. Hoekstra (NI), B. Aurescu (RO), T. Fajon (SI), J.M. Albares Bueno (ES) (ministrowie spraw europejskich 7 państw członkowskich UE), Politico
- 04.05.2023, [Joint Statement of the Foreign Ministries on the Launch of the Group of Friends on Qualified Majority Voting in EU Common Foreign and Security Policy](#)
- 22.01.2023, [French-German declaration](#) (including a reference to the CoFE: „For a more efficient and agile European Union”), on the occasion of the 60th anniversary of the Élysée Treaty / Francusko-niemiecka deklaracja (z odniesieniem do KoPE: “Na rzecz skuteczniejszej i sprawniejszej UE”) z okazji 60-lecia Traktatu Elizejskiego
- 09.05.2022, [Non-paper by Bulgaria, Croatia, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Romania, Slovenia, and Sweden on the outcome of and follow-up to the Conference on the Future of Europe](#)
- 13.05.2022, [Non-paper submitted by Germany, Belgium, Italy, Luxembourg, the Netherlands, and Spain on implementing the proposals of the Plenary of the “Conference on the Future of Europe”](#)

WYDARZENIA / EVENTS

- 20.03.2024, [Constitutional aspects of the Future of Europe](#), wysłuchanie publiczne w komisji AFCO, m.in. nt. działań następczych po KoPE, z udziałem ekspertów i przedstawicieli instytucji UE
 - [Notatka prasowa po spotkaniu](#) (EN), 21.03.2024

- 15.12.2023, [Cities and regions: Championing democratic resilience and citizens' participation](#), Committee of the Regions' high-level conference on participatory democracy / Miasta i regiony: Promowanie odporności demokratycznej i udziału obywateli, Konferencja wysokiego szczebla Komitetu Regionów
- 15.11.2023, [Debata w Radzie UE nt. wewnętrznych przygotowań do rozszerzenia](#) / [Council of the EU debate on EU's internal preparations for enlargement](#)
- October 2023, [The European Union at the Time of a New Cold War. Manifesto](#), signed by 34 former senior EU policymakers and academics / Unia Europejska w dobie nowej zimnej wojny. Manifest - podpisany przez 34 byłych wysokich rangą unijnych polityków oraz naukowców, październik 2023
- 18-19.09.2023, 19th CIVEX commission meeting and Conference on [Implementing the proposals of the Conference on the Future of Europe: strengthening European citizenship through promoting European identity and democratic values](#), Timișoara (Rumunia) / 19 spotkanie komisji CIVEX oraz konferencja: Implementacja propozycji Konferencji ws. przyszłości Europy: wzmocnienie europejskiego obywatelstwa poprzez promocję europejskiej tożsamości oraz demokratycznych wartości, Timișoara (Rumunia)
 - [Legacy of the Conference of the Future of Europe rests on 'implementation'](#), European Committee of the Regions press release, 22.09.2023 / *Spuścizna Konferencji ws. przyszłości Europy zależy od "implementacji"*, informacja prasowa Komitetu Regionów, 22.09.2023
- 09.03.2023, [A new chapter for participatory democracy](#), projekt Komitetu Regionów i Fundacji Bertelsmanna
 - 15.09.2023, [Anchoring citizen participation in Europe - at the local level](#), Bertelsmann Stiftung
- [Europejskie Panele Obywatelskie](#) (organizowane przez Komisję Europejską od grudnia 2022, informacja o przebiegu i wynikach) / [European Citizens' Panels](#) (organised by the European Commission since December 2022, information on the events and their results)
- 02.12.2022, Wydarzenie oceniające prace nad propozycjami KoPE / Feedback event on the follow up to the CoFE proposals
 - [KoPE: obywatele oczekują więcej od UE](#), komunikat prasowy Parlamentu Europejskiego / [CoFE: citizens demand more from the EU](#), European Parliament, press release
 - [CoFE: feedback event with citizens](#), press release of the Czech Presidency / KoPE: informacje zwrotne z udziałem obywateli, komunikat prasowy czeskiej prezydencji
- 26.10.2022, [Conclusions of the Conference on the Future of Europe and the role of national parliaments in the EU](#), Interparliamentary Committee Meeting (ICM) organised by the EP Committee on Constitutional Affairs (AFCO) / Konkluzje Konferencji w sprawie przyszłości Europy i rola parlamentów narodowych w Unii Europejskiej, międzyparlamentarne spotkanie komisji (ICM) zorganizowane przez Komisję Spraw Konstytucyjnych PE (AFCO)
- 17.05.2022, [First results of the Conference on the Future of Europe](#), Interparliamentary Committee Meeting (ICM) organised by the EP Committee on Constitutional Affairs (AFCO) / Pierwsze wyniki Konferencji w sprawie przyszłości Europy, międzyparlamentarne spotkanie komisji (ICM) zorganizowane przez Komisję Spraw Konstytucyjnych PE (AFCO)

- “To jest Europa” – seria debat w Parlamencie Europejskim nt. przyszłości UE z udziałem szefów państw lub rządów państw członkowskich / „This is Europe” – a series of debates in the European Parliament on the EU future with EU heads of state or government:
 - 03.05.2022, [premier Włoch Mario Draghi](#)
 - 08.06.2022, [premier Irlandii Micheál Martin](#)
 - 22.06.2022, [premier Chorwacji Andrej Plenković](#)
 - 05.07.2022, [premier Grecji Kyriakos Mitsotakis](#)
 - 13.09.2022, [premier Finlandii Sanna Marin](#)
 - 19.10.2022, [prezydent Słowacji Zuzana Čaputová](#)
 - 13.12.2022, [premier Słowenii Robert Golob](#)
 - 14.03.2023, [prezydent Litwy Gitanas Nausėda](#)
 - 19.04.2023, [premier Luksemburga Xavier Bettel](#)
 - 09.05.2023, [kanclerz Niemiec Olaf Scholz](#)
 - 13.06.2023, [prezydent Cypru Nikos Christodoulides](#)
 - 04.10.2023, [prezydent Czech Petr Pavel](#)
 - 22.11.2023, [premier Bułgarii Nikołaj Denkow](#)
 - 07.02.2024, [prezydent Rumunii Klaus Iohannis](#)
 - 13.03.2024, [premier Finlandii Petteri Orpo](#)
 - 10.04.2024, [król Belgów Filip](#)

WYSTĄPIENIA / SPEECHES

- 09.05.2022, Wystąpienie przewodniczącej Ursuli von der Leyen na uroczystości zamykającej KoPE / [Speech by President Ursula von der Leyen at the closing ceremony of the CoFE](#)
- 09.05.2022, Wystąpienie prezydenta Emmanuela Macrona na uroczystości zamykającej KoPE (m.in. propozycja “europejskiej wspólnoty politycznej”) / [Le discours d'Emmanuel Macron pour la clôture de la Conférence sur l'avenir de l'Europe](#) (including a proposal for the “European political community”)
- 18.05.2022, Wystąpienie przewodniczącego Rady Europejskiej Charlesa Michela na sesji Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (m.in. propozycja “europejskiej wspólnoty geopolitycznej”) / [Speech by President Charles Michel at the plenary session of the European Economic and Social Committee](#) (including a proposal for „European geopolitical community”)
- 29.08.2022, Wystąpienie kanclerza Olafa Scholza na Uniwersytecie Karola w Pradze: “Europa jest naszą przyszłością” / [Speech by the Chancellor Olaf Scholz at the Charles University in Prague: “Europe is our future”](#)

II. Wybrane opracowania i strony internetowe – po 9 maja 2022 / Selected papers and websites – after 9 May 2022

OPRACOWANIA / PAPERS

- 1) Abels G., Alemanno A. et al.: [Next level citizen participation in the EU. Institutionalising European Citizens' Assemblies](#), Bertelsmann Stiftung, 24.06.2022
- 2) Alemanno A.: [Towards a permanent citizens' participatory mechanism in the EU](#), EPRS Study (na wniosek komisji AFCO Parlamentu Europejskiego), 27.09.2022

- 3) Anghel S., Drachenberg R., Torpey R.: [European Council conclusions: a rolling check list of commitments to date](#), p. 59-61, EPRS Study, 13.10.2022
- 4) Barcz J.: [Obecny stan debaty nad reformą ustroju Unii Europejskiej](#), Europejski Przegląd Sądowy nr 1/2024
- 5) Bassot É.: [The six policy priorities of the von der Leyen Commission: State of play in spring 2023](#), p. 14, EPRS, In-Depth Analysis, 24.03.2023
- 6) Bath L., Greubel J., Stratulat C.: [Moving Europe Together, through citizens' deliberations](#), EPC Report, 28.06.2022
- 7) Bonomi M.: [Mapping Scenarios of Differentiated Europe 2025-2035](#), IAI Papers, 30.01.2023
- 8) Bonomi M., Pirozzi N.: [Main Drivers and Policy Options for a Differentiated EU: A Scenario-Based Exercise](#), IAI Papers, 30.01.2023
- 9) Buras P., Morina E.: [Catch-27: The contradictory thinking about enlargement in the EU](#), ECFR Policy Brief, 23.11.2023
- 10) Calame P.: [Refaire de la construction européenne une épopée](#), TEPSA Commentary, 07.03.2024
- 11) Chopin T., Maillard S., Macek L.: [The European Political Community. A new anchoring to the European Union](#), J. Delors Institute, Brief, 31.05.2022
- 12) Cîrlig C.C., Del Monte M.: [Regional and local participation in the EU project. How the European Parliament is responding to citizens' expectations](#), EPRS, Briefing, 13.07.2022
- 13) Cloos J.: [A critical look at the report of the Franco-German Working Group on EU institutional reform](#), TEPSA Commentary, 21.11.2023
- 14) [The Conference on the Future of Europe: a kaleidoscope of democracy](#), Hans Seidel Found./ELIAMEP, December 2022
- 15) [The Conference on the Future of Europe - The Closing of an Unprecedented Citizen Participation Process](#), ZEI Future of Europe Observer, Vol. 10 No. 2, May 2022
- 16) Costa O.: [Perspectives for EU governance: between Community method, new-intergovernmentalism and parliamentarisation](#), EPRS, Study (na wniosek komisji AFKO Parlamentu Europejskiego), 10.06.2022
- 17) Cunha A.: [The Spanish Presidency of the Council of the EU and enlargement](#), Elcano, 13.12.2023
- 18) Cuperus R., Hollander S.: [Beyond the EU enlargement paradox. Optimising opportunities and minimising risks](#), Clingendael Report, 14.03.2024
- 19) Czerska-Shaw K., Warat M. (eds.): [Imagining the future of Europe. Social and political actors' proposals on European integration](#), EU3D Report 13 / Arena Report 5/23, July 2023
- 20) Den Dooven W.: [Defence of Democracy: A Discussion on Democracy and the Path Ahead for a Culture of Participation](#), Egmont Policy Brief 336, March 2024
- 21) Den Dooven W.: [Europe Day 2022: End of the Conference on the Future of Europe – but the beginning of a Europe for all Europeans?](#), Egmont Institute, 07.06.2022
- 22) Deželan T.: [Young people's participation in European democratic processes - How to improve and facilitate youth involvement](#), p. 53-65, EP, Study, March 2023
- 23) Drachenberg R.: [The Conference on the Future of Europe and the European Council: How far is there a shared policy agenda for the future?](#), EPRS, Briefing, June 2022
- 24) Drachenberg R.: ['This is Europe' debate in the European Parliament: Speech by Gitanas Nausėda, President of Lithuania](#), 14 March 2023, At a glance, EPRS, 16.03.2023
- 25) Drachenberg R.: ['This is Europe' debate in the European Parliament: Speech by Xavier Bettel, Prime Minister of Luxembourg](#), 19 April 2023, At a glance, EPRS, 24.04.2023
- 26) Drachenberg R.: ['This is Europe' debate in the European Parliament: Speech by Nikos Christodoulides, President of Cyprus, 13 June 2023](#), At a glance, EPRS, 15.06.2023

- 27) Drachenberg R.: [‘This is Europe’ debate in the European Parliament: Speech by Nikolai Denkov, Prime Minister of Bulgaria, 22 November 2023](#), At a glance, EPRS, 24.11.2023
- 28) Drachenberg R., Baçal P.: [‘This is Europe’ debates in the European Parliament, 2022-2024](#), EPRS, Briefing, 22.04.2024
- 29) Drachenber R., Ernault J.R.: [Outcome of the meetings of EU leaders, 5-6 October 2023](#), EPRS, Briefing, 10.10.2023
- 30) Duff A.: [How to trigger treaty change?](#), EPC Commentary, 10.05.2022
- 31) Duff A.: [Raising the stakes on constitutional reform: The European Parliament triggers treaty change](#), EPC Discussion Paper. 06.03.2023
- 32) Duff A.: [Towards common accord? The European Union contemplates treaty change](#), EPC Discussion Paper, 31.10.2023
- 33) Emerson M., Blockmans S.: [The 2023 Enlargement Package - Major political proposals and glimmers of a staged accession approach](#), SCEEUS Guest Report no. 19/2023, CEPS, 22.11.2023
- 34) Emmanouilidis J.A., Stratulat C.: [Participatory democracy at the EU level: How to break the invisible ceiling?](#), EPC Discussion Paper, 11.03.2024
- 35) [EU enlargement – Think Tank Review](#), December 2023
- 36) Fella S.: [The Conference on the future of Europe: proposals and next steps](#), Research Briefing, House of Commons Library, 19.05.2022
- 37) [Follow-up of the Conference on Future of Europe – one year on](#), European Commission, 16.06.2023
- 38) [From Conference to Convention? Ideas and prospects for reform of the EU Treaties](#), Common Market Law Review 2022, Vol. 59, Iss. 6, p. 1583–1596
- 39) Garton Ash T., Krastev I., Leonard M.: [Living in an à la carte world: What European policymakers should learn from global public opinion](#), ECFR Policy Brief, 15.11.2023
- 40) Góra M., Zgaga T. (eds): [Reform proposals for the future European Union \(2015- 2022\)](#), EU3D Report 14 / Arena Report 6/23, July 2023
- 41) Grajewski M.: [Future EU reforms – What think tanks are thinking](#) (bibliografia), EPRS, 02.12.2022
- 42) Grant Ch.: [Macron is serious about the ‘European Political Community’](#), CER Insight, 01.08.2022
- 43) Greubel J. et al.: [Assessing the European Citizens’ Panels: Greater ambitions needed](#), EU Democracy Reform Observatory Report, EPC, 06.09.2023
- 44) Greubel J.: [A new generation of European Citizens’ Panels – making citizens’ voices a regular part of policymaking](#), EPC Discussion Paper, 21.10.2022
- 45) Hierlemann D., Demidov A., Roch S.: [The EU’s participatory enlargement](#), Policy Brief 1/24, Bertelsmann St.
- 46) Hierlemann D., Roch S., Butcher P., Emmanouilidis J.A., Stratulat C., de Groot M.: [Under construction. Citizen participation in the European Union](#), EPC Report, 09.05.2022
- 47) Ioannides I., Jančová L., Navarra C.: [Qualified majority voting in common foreign and security policy – A cost of non-Europe report](#), EPRS, Study, 28.08.2023
- 48) Jacqué J.P.: [The European Parliament’s institutional proposals following the Conference on the Future of Europe: much ado about nothing?](#) Common Market Law Review 2022, Vol. 59, Special Issue, p. 129-142
- 49) Johansson M. et al.: [Cooperation in the Council of the EU: Explaining network relations among member states](#), SIEPS, European Policy Analysis, 29.11.2023
- 50) Kaca E.: [Perspektywy wschodniego rozszerzenia UE](#), Biuletyn PISM, 19.12.2023
- 51) Karamfilowa E.: [Working with national parliaments on EU affairs: An overview \(2009-2022\)](#), p. 71-87, EPRS, Study, 20.09.2023

- 52) Karjalainen T.: [EU enlargement in wartime Europe: Three dimensions and scenarios](#), FIIA Working Paper 136, 31.10.2023
- 53) Klakla J.B., Kulesa A., Zubeł K., Zamparutti T.: [The territorial dimension of the CoFE and its follow-ups](#), June 2022
- 54) Koenig N.: [Towards QMV in EU foreign policy: different paths at multiple speeds](#), Jacques Delors Centre, 14.10.2022
- 55) Konferencja Komitetu Regionów i Fundacji Bertelsmanna, Bruksela, 27.06.2022
- [European democracy, citizens' participation and the role of regions and cities](#) (także PL)
 - [Follow-up on the Conference on the Future of Europe: CoR-Bertelsmann Foundation working conference delivers recommendations on how to take citizens' participation in EU policy-making](#), CoR – Bertelsmann Belgium, 28.06.2022
- 56) Kotanidis S.: [How the EU Treaties are modified](#), EPRS, Briefing, September 2022
- 57) Kotanidis S.: [Konferencja w sprawie przyszłości Europy: Przegląd końcowych propozycji, ANNEX \(tylko EN\)](#), EPRS, Briefing, 30.11.2022
- 58) Kotanidis S.: [Propozycje Parlamentu dotyczące zmiany traktatów](#), W skrócie, EPRS, 15.11.2023
- 59) Kotanidis S.: [Spitzenkandidaten or the lead candidate process: Ways to Europeanise elections to the European Parliament](#), EPRS, Study, 09.06.2023
- 60) Kribbe H., van Middelaar L.: [Preparing for the next EU enlargement: Tough choices ahead](#), Brussels Institute for Geopolitics, September 2023
- 61) Lehne S.: [The EU and the creative and destructive impact of crises](#), Carnegie Europe, 18.10.2022
- 62) Lemaire J.B.: [Whatever happened to the EU's 'citizens' panels'?](#), EUobserver, 08.10.2022
- 63) Letta E.: [Europe, passer à l'Union pour répondre aux citoyens](#), IFRI, Politique étrangère 3/2023
- 64) Maes Ch.: [The notion of constitutional identity and its role in European integration](#), EP, Study, 02.04.2024
- 65) Maurice E.: [Conference on the future of Europe: the complex implementation of great ambitions](#), Robert Schuman Foundation, Policy Paper, 21.06.2022
- 66) Mintel J., Ondarza von N.: [More EU decisions by qualified majority voting – but how? Legal and political options for extending qualified majority voting](#), SWP Comment 2022/C 61, 19.10.2022
- 67) Mucznik M.: [The European \(geo\)political community and enlargement reform: Two important but separate discussions](#), EPC, Commentary, 14.07.2022
- 68) Müller M.: [EU reform is back on the agenda. The many drivers of the new debate on treaty change](#), FIIA Briefing Paper, May 2023
- 69) Müller M.: [Less exotic Spitzenkandidaten: European lead candidates are just a normal part of parliamentary democracy](#), FIIA Comment, 20.07.2023
- 70) Neuhold Ch.: [Commission Priority 6: A New Push for European Democracy](#), in: Transformation in Times of War, ZEI Future of Europe Observer, Vol. 12, No 1, March 2024, s. 18-19
- 71) [The Next Level of Europe. How the Pandemic and Putin's War Create a European Moment Which Offers New Ways Forward](#), Joint paper by CEP network, CEP Input no. 7/22, 31 May 2022
- 72) Nicolaidis K., Ondarza von N., Russack S.: [The Radicality of Sunlight. Five Pathways to a More Democratic Europe](#), A report of the CEPS-SWP High-Level Group on Bolstering EU Democracy, October 2023

- 73) Ondarza von N., Ålander M.: [After the Conference on the Future of Europe: time to make reforms happen](#), SWP Comment 2022/C 49, 26.08.2022
- 74) Pagoulatos G., Blavoukos S., Emmanouilidis J.: [Taking stock, moving forward: reflections following the Conference on the Future of Europe](#), Hans Seidel Foundation, ELIAMEP, July 2022
- 75) Palomo Hernández N.: [Regulatory frameworks for citizen-initiated instruments of direct democracy. Comparing the experiences in the EU Member States and beyond](#), EP, Study, 01.12.2023
- 76) Pestel E., Süß J.: [What Remains of Macron's Sorbonne Speech Five Years Later?](#), Friedrich Naumann Foundation, Analysis, 26.09.2022
- 77) Petit P.: [In EU Citizens' Panels, the institutions must not leave citizens behind](#), EPC Commentary, 13.12.2022
- 78) Petit P.: [EU-level citizens' participation needs wider institutional support](#), EPC Commentary, 21.06.2023
- 79) Pietras J.: [Reforma UE. Ocena uwarunkowań i propozycji zmian](#), Centrum Stosunków Międzynarodowych, styczeń 2024
- 80) Pszczel R.: [Qualified majority voting in the EU in the field of foreign and security policy – sensible or dangerous idea?](#) Pulaski Policy Papers, 10.06.2023
- 81) Russack S.: [The good, the bad and the ugly of the Conference on the Future of Europe](#), CEPS, 12.05.2022
- 82) Russack S.: [Third time lucky? How to appoint the next president of the European Commission.](#), CEPS Policy Insights, 07.07.2022
- 83) Schout A.: [EU subsidiarity as an antidote to centralisation and inefficiency](#), Wilfried Martens Centre, September 2022
- 84) Von Sydow G., Kreilingen V.: [Fit for 35? Setting the scene for a new SIEPS Forum](#), SIEPS, 27.02.2024
- 85) Szép V.: [Making EU foreign policy more effective: qualified majority voting on the horizon?](#), Carnegie Europe, 02.05.2023
- 86) ['This is Europe' debate in the European Parliament: Speech by Micheál Martin, Taoiseach of Ireland, 8 June 2022](#), EPRS, At a glance, 15.06.2022
- 87) Triantafyllou D.: [Treaty revision: is Europe ready for a qualitative leap?](#) Schuman Paper no. 725, 07.11.2023
- 88) Vöpel H., Kullas M. i inni: [The Next Level of Europe](#), s. 7, CEP Network, 31.05.2022
- 89) Wąsowicz R.: [Konferencja w sprawie przyszłości Europy: działania następce i debaty ciąg dalszy](#), Analizy BAS nr 1(154), 24.03.2023
- 90) Wessel R.A., Szép V.: [The implementation of Article 31 of the Treaty on European Union and the use of Qualified Majority Voting](#), EP, Study, 24.11.2022
- 91) York A.Y., Klee S., Labitzky A.: [Youth Ideas for the Future of Europe](#), IEP Study, 02.08.2022
- 92) Youngs R.: [EU democracy after the Conference on the Future of Europe](#), Carnegie Europe, 12.05.2022
- 93) Youngs R.: [Closing the Gap Between Citizen Participation and Mainstream Politics](#), Carnegie Europe Working Paper, December 2022

STRONY INTERNETOWE / WEBSITES

- [Competence Centre on Participatory and Deliberative Democracy](#) – Komisja Europejska
- [Portal Aktywności Obywatelskiej](#) – Komisja Europejska
- [EU Democracy Reform Observatory](#), Bertelsmann St., European Policy Centre, King Baudouin Foundation, St. Mercator
 - [EU Democracy Reform Monitor](#) - a timetable of the evolution of democratic reforms in the EU since the end of the Conference on the Future of Europe / [Monitor Reform Demokracji UE](#) – kalendarz ewolucji reform demokratycznych w UE od zakończenia Konferencji w sprawie przyszłości Europy
- EU3D (Differentiation, Dominance, Democracy) - [Publications](#)
- [Euractiv – Future EU](#)
- [EUR-Lex - strona poświęcona KoPE](#)
- [Network for Citizen Participation & Deliberation in Europe founded - experts develop guidelines for good citizen participation](#), Bertelsmann Stiftung
- [Program strategiczny UE na lata 2024-2029](#) – strona Rady
- [Shaping the conference on the Future of Europe](#) in: *Legislative Train Schedule*, European Parliament
- Seria What Think Tanks are thinking:
Cesluk-Grajewski M.: [EU enlargement](#), EPRS, Briefing, 19.10.2023